

Sotsiaalministri 19. jaanuari 2007. a määruse nr 9 „Tervisekassa poolt tasu maksmise kohustuse ülevõtmise kord“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Muudetakse sotsiaalministri 19. jaanuari 2007. a määruse nr 9 „Tervisekassa poolt tasu maksmise kohustuse ülevõtmise kord“ lisa 47, mis sätestab e-konsultatsiooni saatekirja ja selle vastuse nõuded perearsti poolt patsiendi suunamisel lastepsühhiaatri e-konsultatsioonile tervise infosüsteemi vahendusel. Muudetakse lastepsühhiaatria e-konsultatsioonile suunatavate patsientide sihtrühma ehk edaspidi on võimalik lastepsühhiaatria e-konsultatsioonile suunata kuni 16-aastased patsiendid. Patsiendid vanuses 17 kuni 18 eluaastat suunatakse vajaduse korral abi saama täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsiooni vahendusel.

Eelnõus esitatud määrusemuudatus on heaks kiidetud Tervisekassa nõukogu 25.04.2025 otsusega nr 14. Nimetatud otsusega tegi Tervisekassa nõukogu sotsiaalministrile ettepaneku määrusemuudatuse kehtestamiseks.

1.2. Määruse ettevalmistajad

Eelnõu menetleja Sotsiaalministeeriumis on tervishoiuteenuste osakonna nõunik Pille Saar (pille.saar@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud õigusosakonna õigusnõunik Reet Kodu (reet.kodu@sm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Määrus on ette valmistatud Tervisekassas. Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Tervisekassa:

- 1) tervishoiuteenuste arendamise portfellijuht Liis Kruus (liis.kruus@tervisekassa.ee);
- 2) teenusejuht Helis Ojala (helis.ojala@tervisekassa.ee);
- 3) jurist Katrina Koha (katrina.koha@tervisekassa.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega muudetakse lisa 47 ja see kehtestatakse uues sõnastuses.

Lisas muudetakse A-osas nimetatud sihtrühma, keda on võimalik suunata lastepsühhiaatri e-konsultatsioonile. Edaspidi on lastepsühhiaatri e-konsultatsioonile võimalik suunata alla 17-aastaseid patsiente. Kuna laste psühhiaatriline abi on raskesti kättesaadav, vähendab vanusepiiri langetamine potentsiaalselt lastepsühhiaatrite koormust. Patsiendid vanuses 17 kuni 18 saaksid täiskasvanute psühhiaatrias kiiremini vajaduspõhist psühhiaatrilist abi. Paralleelselt saavad tänu muudatusele kiiremini abi ka lastepsühhiaatria vanusepiiri sisse jäävad patsiendid, sest osa neist teenindatakse edaspidi täiskasvanute psühhiaatria vahendusel. Vanuses 17 kuni 18 perearstini jõudvate esmaste patsientide puhul jätkub abi osutamine täiskasvanutega tegelevate teenuseosutajate juures. Kirjeldatud töökorraldus toetab vajadus- ja kompetentsipõhise abi osutamist.

Seoses A-osas tehtud muudatusega jäetakse C-osa punkti 1 alapunktist 9 välja tekstiosa „(kuni 18-aastane isik)“. Arvestades e-konsultatsiooni sihtrühma muutust, ei ole sulgudes olev täpsustus edaspidi asjakohane ega vajalik.

Muudatuse on algatanud Eesti Psühhiaatrite Selts ja selle on lisaks nimetatud seltsile kooskõlastanud ka Eesti Perearstide Selts.

Määruse eelnõul on üks lisa, s.o lisa 47 uues sõnastuses.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusel puudub seos Euroopa Liidu õigusega ning eelnõu ettevalmistamisel ei ole aluseks võetud teiste riikide õigusakte.

4. Määruse mõjud

Muutuvad lastepsühhiaatria e-konsultatsiooni saatekirja ja vastuse nõuded, mille tulemusena tuleb 17- ja 18-aastased patsiendid edaspidi suunata lastepsühhiaatri asemel psühhiaatri e-konsultatsioonile. Hinnanguliselt on seni 17- ja 18-aastaste patsientide suunamised moodustanud ca 5% kõigist lastepsühhiaatrile suunamistest. Vanusepiiri langetamine toob potentsiaalselt kaasa lastepsühhiaatrite töökoormuse vähenemise ehk laste psühhiaatrilise abi kättesaadavus saab paraneda seeläbi, et hilisteismelisi käsitlevad täiskasvanute psühhiaatrilise ravi meeskonnad.

Vanusepiiri langetamine lastepsühhiaatria e-konsultatsioonides

Vanusepiiri langetamise eesmärk on muuta lastepsühhiaatria e-konsultatsioonide sihtrühma, et toetada ravi järjepidevust ning luua ühtne riiklik käsitlus 17–18-aastaste patsientide puhul. Muudatus ei välista teenuse osutamist 17–18-aastastele patsientidele, kes alustasid lastepsühhiaatria teenuste saamist enne 17. eluaastat.

Muudatus toetab täna kujunenud üle-eestilise praktika rakendumist, mille kohaselt suunatakse esmased 17–18-aastased patsiendid e-konsultatsioonideks täiskasvanute psühhiaatriasse.

Statistika alusel:

- 2024. aastal tehti 17–18-aastastele 143 lastepsühhiaatria ja 262 täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 3331 lastepsühhiaatria ja 3888 psühhiaatria e-konsultatsiooni.
- 2025. aasta I kvartalis tehti 17–18-aastastele 47 lastepsühhiaatria ja 144 psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 1426 lastepsühhiaatria ja 1917 psühhiaatria e-konsultatsiooni.

17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonidest suunati 2024. aastal lastepsühhiaatrile 35% ning 2025. aasta I kvartalis 25%. Seega tehakse üle kahe kolmandiku (ja kasvavas trendis) selle vanuserühma konsultatsioonidest täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsioonidena. Samal ajal moodustavad 17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonid alla 5% lastepsühhiaatria e-konsultatsioonidest (2024. aastal 4%, 2025. aasta I kvartalis 3%).

Tuleb arvestada, et lastepsühhiaatria ja psühhiaatria spetsialistide ressursid on väga erinevad.

- 2024. aastal oli Tervisekassa süsteemis raporteeritud 221 psühhiaatrit ja 32 lastepsühhiaatrit.

Need arvud võivad sisaldada kattuvusi, kuna spetsialistid võivad töötada mitme lepingupartneri juures. Samuti ei ole teada spetsialistide tegelik töökoormus.

- Terviseameti andmetel on laste ja noorukipsühhiaatria lisapädevusega registreeritud 35 psühhiaatrit.

Muudatus aitab lahendada probleemi, mis seisneb ravi järjepidevuses. Täna jõuavad 17–18-aastased patsiendid esmalt perearstini ning ravi jätkub sageli täiskasvanute psühhiaatrias, kuna psühhiaatriline ravi võib olla pikaajaline. Praegune korraldus ei toeta selle vanuserühma ravi ühe teenuseosutaja ja ravimeeskonna juures.

Teenuse kodeerimine psühhiaatrias

Psühhiaatriliste teenuste puhul määratakse kood alla 19-aastastele isikutele lähtuvalt patsiendi vanusest, mitte teenuse osutaja lisapädevusest. See tähendab, et alla 19-aastasele osutatud psühhiaatriline teenus kodeeritakse pikema vastuvõtu ajaga, sõltumata sellest, kas teenust osutab lastepsühhiaater või mitte.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Muudatusega täiendavaid kulusid ei kaasne. Nii lastepsühhiaatri kui ka täiskasvanute psühhiaatri e-konsultatsiooni piirhind on Vabariigi Valitsuse 19. märtsi 2025. a määruse nr 20 „Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelu“ kohaselt ühesugune (koodiga 3049). Kuluga on arvestatud Tervisekassa eelarves. Riigieelarvele täiendavat kulu ei teki.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. juulil 2025. a. Vanuse piir kehtib e-konsultatsiooni tegemisel. S.t muudatus rakendub selliselt, et kuni 30.06. võib teha e-konsultatsioone seni kehtinud lisas toodud kokkuleppe alusel ja alates 01.07. kehtivad uued reeglid. E-konsultatsiooni saatekirjale tuleb vastata igal juhul, kui e-konsultatsioon vastab selle küsimise hetkel kehtinud nõuetele.

7. Määruse kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumitele, kellel on eelnõuga puutumus (Rahandusministeerium), eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ja arvamuse avaldamiseks Tervisekassale, Eesti Haiglate Liidule, Eesti Arstide Liidule, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Esmatasandi Tervisekeskuste Liidule ja Eesti Psühhiaatrite Seltsile.

Eelnõule esitasid märkused Eesti Haiglate Liit ja Eesti Arstide Liit, mis on ära toodud tabelis 1. Eesti Psühhiaatrite Selts toetas muudatuse sisseviimist, Tervisekassa kooskõlastas määruse märkusteta ning teistelt asutustelt ja organisatsioonidelt märkuseid ei laekunud.

Tabel 1. Kooskõlastustabel

Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
Eesti Haiglate Liit	
<p>Meie liikmete hinnangul võib kavandatud muudatus olulisel määral ohustada laste- ja noorukite psühhiaatrilise abi kvaliteeti.</p> <p>Seni on kuni 19-aastaste patsientide vastuvõtuks ette nähtud pikem vastuvõtuaeg. Samuti vajavad noorukid kitsamalt spetsialiseeritud teenuseid (nt psühholoogilised uuringud), mis ei ole kõigile täiskasvanutele abi osutavatele teenuseosutajatele kättesaadavad.</p> <p>Näiteks Tartu Ülikooli Kliinikumi psühhiaatriakliiniku laste ja noorte vaimse tervise keskuse andmetel esineb 16–19-aastaste noorukite puhul ravi ülevõtmisega seotud konsultatsioone tunduvalt enam kui täiskasvanud patsientide puhul. Sellise muudatuse kavandamisele peaks eelnema mõjuanalüüs, et hinnata selle võimalikku mõju ja tagajärgi psühhiaatrilise abi korraldusele tervikuna - paraku ei ole seda seni tehtud.</p>	<p>Selgitatud ja seletuskirja täiendatud mõjude osas</p> <p>Vanusepiiri langetamine lastepsühhiaatria e-konsultatsioonides</p> <p>Vanusepiiri langetamise eesmärk on muuta lastepsühhiaatria e-konsultatsioonide sihtrühma, et toetada ravi järjepidevust ning luua ühtne riiklik käsitus 17–18-aastaste patsientide puhul. Muudatus ei välista teenuse osutamist 17–18-aastastele patsientidele, kes alustasid lastepsühhiaatria teenuste saamist enne 17. eluaastat. Muudatus toetab täna kujunenud üleeestilise praktika rakendumist, mille kohaselt suunatakse esmased 17–18-aastased patsiendid e-konsultatsioonideks täiskasvanute psühhiaatriasse.</p> <p>Statistika alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2024. aastal tehti 17–18-aastastele 143 lastepsühhiaatria ja

Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
<p>Eesti Psühhiaatrite Seltsi seisukoht on, et laste- ja noorukite psühhiaatria vajab eripädevust. Sellest tulenevalt on selge oht ravikvaliteedi langusele, kui 16-19 aastaste patsientide ravi langeb täiskasvanute psühhiaatrite vastutusele.</p> <p>Kokkuvõtlikult leiame, et planeeritavale muudatusele peaks eelnema analüüs.</p>	<p>262 täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 3331 lastepsühhiaatria ja 3888 psühhiaatria e-konsultatsiooni.</p> <ul style="list-style-type: none"> 2025. aasta I kvartalis tehti 17–18-aastastele 47 lastepsühhiaatria ja 144 psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 1426 lastepsühhiaatria ja 1917 psühhiaatria e-konsultatsiooni. <p>17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonidest suunati 2024. aastal lastepsühhiaatrile 35% ning 2025. aasta I kvartalis 25%. Seega tehakse üle kahe kolmandiku (ja kasvavas trendis) selle vanuserühma konsultatsioonidest täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsioonidena. Samal ajal moodustavad 17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonid alla 5% lastepsühhiaatria e-konsultatsioonidest (2024. aastal 4%, 2025. aasta I kvartalis 3%).</p> <p>Tuleb arvestada, et lastepsühhiaatria ja psühhiaatria spetsialistide ressursid on väga erinevad.</p> <ul style="list-style-type: none"> 2024. aastal oli Tervisekassa süsteemis raporteeritud 221 psühhiaatrit ja 32 lastepsühhiaatrit. <p>Need arvud võivad sisaldada kattuvusi, kuna spetsialistid võivad töötada mitme lepingupartneri juures. Samuti ei ole teada spetsialistide tegelik töökoormus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Terviseameti andmetel on laste ja noorukipsühhiaatria lisapädevusega registreeritud 35 psühhiaatrit. <p>Muudatus aitab lahendada probleemi, mis seisneb ravi järjepidevuses. Täna jõuavad 17–18-aastased patsiendid esmalt perearstini ning ravi jätkub sageli täiskasvanute psühhiaatrias, kuna psühhiaatriline ravi võib olla pikaajaline. Praegune korraldus ei toeta selle vanuserühma ravi ühe teenuseosutaja ja ravimeeskonna juures.</p> <p>Teenuse kodeerimine psühhiaatrias</p> <p>Psühhiaatriliste teenuste puhul määratakse kood alla 19-aastastele isikutele lähtuvalt patsiendi vanusest, mitte teenuse osutaja lisapädevusest. See tähendab, et alla 19-aastasele osutatud</p>

Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	psühhiaatriline teenus kodeeritakse pikema vastuvõtu ajaga, sõltumata sellest, kas teenust osutab lastepsühhiaater või mitte.
Eesti Arstide Liit	
<p>Arusaadav on eesmärk vähendada lastepsühhiaatrite koormust ja parandada psühhiaatrilise abi kättesaadavust alla 17-aastastele patsientidele, kuid leiame, et see võib halvendada 17–18-aastaste noorukite psühhiaatrilise abi kvaliteeti. Ühe grupi patsientide ravi kättesaadavust ei ole õige suurendada teise grupi ravi kvaliteedi vähendamise arvelt. Niisugusele muudatusele peaks eelnema analüüs selle võimalikust mõjust psühhiaatrilise abi korraldusele tervikuna, kuid seda kahjuks eelnõule lisatud ei ole. Eesti Psühhiaatrite Selts on seni olnud seisukohal, et laste- ja noorukitepsühhiaatria vajab eripädevust. Kõigil täiskasvanutega tegelevatel psühhiaatritel ei pruugi seda olla. Praegu on kuni 19-aastaste patsientide psühhiaatri vastuvõtuks ette nähtud pikem vastuvõtuaeg, samuti vajavad noorukid kitsamalt spetsialiseeritud teenuseid (psühholoogilised uuringud jt), mis ei ole kõigi täiskasvanutele psühhiaatrilist abi osutavate teenuseosutajate juures kättesaadavad. Seega on ravikvaliteedi languse oht väga tõenäoline. Määruse eelnõu seletuskirja järgi saaksid 17–18-aastased patsiendid täiskasvanute psühhiaatrias kiiremini vajaduspõhist psühhiaatrilist abi. See on kaheldav, kuna täiskasvanute psühhiaatrias on samuti pikad järjekorrad ja vastuvõtuajad mitmeks kuuks ette broneeritud. Lisaks nõuab noorukitele vastuvõtuaegade pakkumine olemasolevas süsteemis suuri ümberkorraldusi. Ülaltoodud põhjustel ei toeta arstide liit muudatust, millega on lastepsühhiaatri e-konsultatsioonile võimalik suunata ainult alla 17-aastaseid patsiente.</p>	<p>Selgitatud ja seletuskirja täiendatud mõjude osas</p> <p>Vanusepiiri langetamine lastepsühhiaatria e-konsultatsioonides</p> <p>Vanusepiiri langetamise eesmärk on muuta lastepsühhiaatria e-konsultatsioonide sihtrühma, et toetada ravi järjepidevust ning luua ühtne riiklik käsitlus 17–18-aastaste patsientide puhul. Muudatus ei välista teenuse osutamist 17–18-aastastele patsientidele, kes alustasid lastepsühhiaatria teenuste saamist enne 17. eluaastat. Muudatus toetab täna kujunenud üle-eestilise praktika rakendumist, mille kohaselt suunatakse esmased 17–18-aastased patsiendid e-konsultatsioonideks täiskasvanute psühhiaatriasse.</p> <p>Statistika alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2024. aastal tehti 17–18-aastastele 143 lastepsühhiaatria ja 262 täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 3331 lastepsühhiaatria ja 3888 psühhiaatria e-konsultatsiooni. • 2025. aasta I kvartalis tehti 17–18-aastastele 47 lastepsühhiaatria ja 144 psühhiaatria e-konsultatsiooni. Kokku tehti 1426 lastepsühhiaatria ja 1917 psühhiaatria e-konsultatsiooni. <p>17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonidest suunati 2024. aastal lastepsühhiaatrile 35% ning 2025. aasta I kvartalis 25%. Seega tehakse üle kahe kolmandiku (ja kasvavas trendis) selle vanuserühma konsultatsioonidest täiskasvanute psühhiaatria e-konsultatsioonidena. Samal ajal moodustavad 17–18-aastaste patsientide e-konsultatsioonid alla 5% lastepsühhiaatria e-konsultatsioonidest (2024. aastal 4%, 2025. aasta I kvartalis 3%).</p>

Märkuse sisu	Märkuse kommentaar
	<p>Tuleb arvestada, et lastepsühhiaatria ja psühhiaatria spetsialistide ressursid on väga erinevad.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2024. aastal oli Tervisekassa süsteemis raporteeritud 221 psühhiaatrit ja 32 lastepsühhiaatrit. <p>Need arvud võivad sisaldada kattuvusi, kuna spetsialistid võivad töötada mitme lepingupartneri juures. Samuti ei ole teada spetsialistide tegelik töökoormus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Terviseameti andmetel on laste ja noorukipsühhiaatria lisapädevusega registreeritud 35 psühhiaatrit. <p>Muudatus aitab lahendada probleemi, mis seisneb ravi järjepidevuses. Täna jõuavad 17–18-aastased patsiendid esmalt perearstini ning ravi jätkub sageli täiskasvanute psühhiaatrias, kuna psühhiaatriline ravi võib olla pikaajaline. Praegune korraldus ei toeta selle vanuserühma ravi ühe teenuseosutaja ja ravimeeskonna juures.</p> <p>Teenuse kodeerimine psühhiaatrias</p> <p>Psühhiaatriliste teenuste puhul määratakse kood alla 19-aastastele isikutele lähtuvalt patsiendi vanusest, mitte teenuse osutaja lisapädevusest. See tähendab, et alla 19-aastasele osutatud psühhiaatriline teenus kodeeritakse pikema vastuvõtu ajaga, sõltumata sellest, kas teenust osutab lastepsühhiaater või mitte.</p>